

Eläinten terveys ja hyvinvointi

Scrapie – näytteiden lähettäminen kuolleista ja lopetetuista lampaista ja vuohista raatokeräilyalueen ulkopuolelta, ohje eläintenpitäjille

SCRAPIE – NÄYTTEIDEN LÄHETTÄMINEN KUOLLEISTA JA LOPETETUISTA LAMPAISTA JA VUOHISTA RAATOKERÄILYALUEEN ULKOPUOLELTA

Maa- ja metsätalousministeriön asetus lampaiden ja vuohien TSE-tautien vastustamisesta (763/2016) edellyttää, että raatokeräilyalueen ulkopuolella sijaitsevalta, vähintään 50 uuhta tai kuttua pitävältä tilalta lähetetään näytteitä tutkittavaksi TSE – tautien varalta. Tämä Eviran ohje on tarkoitettu helpottamaan lainsäädännön soveltamista ja toimeenpanoa.

1 Tutkimusvelvollisuus

Tilalla kuolleiden ja lopetettujen yli 18 kuukauden ikäisten lampaiden ja vuohien scrapie – seuranta koskee tiloja, joissa on vähintään 50 uuhta tai kuttua ja jotka sijaitsevat raatokeräilyalueen ulkopuolella.

Kuolleista tai lopetetuista yli 18 kuukauden ikäisistä lampaista tai vuohista on yhden vuoden aikana tutkittava scrapien varalta vähintään yksi eläin. Jos tilalla ei kuole eikä siellä lopeteta yhtään yli 18 kuukauden ikäistä eläintä vuoden aikana, näytettä ei tarvitse lähettää.

Eläintenpitäjän on joko itse huolehdittava näytteen ottamisesta ja sen toimittamisesta Eviraan tutkittavaksi tai ilmoitettava eläimen kuolemasta tai lopetuksesta kunnaneläinlääkärille, joka huolehtii näytteenotosta ja näytteen toimittamisesta Eviraan.

Eviraan saa lähettää näytteitä kuolleista tai lopetetuista, yli 18 kuukauden ikäisistä lampaista tai vuohista, myös niiltä keräilyalueen ulkopuolella sijaitsevilta tiloilta, joissa on vähemmän kuin 50 uuhta tai kuttua.

2 Ilmoittaminen kunnaneläinlääkärille

Eläintenpitäjän tulee ilmoittaa kunnaneläinlääkärille eläimen kuolemasta tai lopettamisesta, jos on tarkoitus, että kunnaneläinlääkäri huolehtii näytteen ottamisesta ja lähettämisestä Eviraan. Lähettämisen nopeuttamiseksi ja näytteen pilaantumisen välttämiseksi ilmoitus tulisi tehdä mahdollisimman pian, kuitenkin virka-aikana.

3 Näytteenotto

Scrapie tutkitaan aivorungosta ja pikkuaivoista. Näytteeksi lähetetään eläimen pää kokonaisuudessaan. Pää irrotetaan ensimmäisen niskanikaman ja kallon välistä. Pää tulee lähettää tutkittavaksi mahdollisimman pian eläimen kuoleman tai lopetuksen jälkeen.

Eläinten terveys ja hyvinvointi

Scrapie – näytteiden lähettäminen kuolleista ja lopetetuista lampaista ja vuohista raatokeräilyalueen ulkopuolelta, ohje eläintenpitäjille

4 Näytteiden pakkaaminen

Kokonainen pää jäähdytetään ja kiedotaan imukykyiseen materiaaliin (esim. sanomalehti), eläimen korvamerkki jätetään korviin. Tämän jälkeen se laitetaan kahteen tiiviiseen muovipussiin, joista sisemmän ympärille kiedotaan imukykyistä materiaalia ennen ulompaan muovipussiin laittamista. Näin pakattu pää voidaan asettaa päällyspakkaukseen kuljetusta varten.

Scrapie-tutkimuslähete täytetään huolellisesti. Lähetteen likaantumisen estämiseksi pää tulee laittaa eri muovipussiin kuin lähete. Sekä pää että lähete tulee pakata huolellisesti, ettei pakkauksen mahdollisesti avautuessa tai rikkoutuessa syntyisi vuotoja ympäristöön.

Lähetepohja löytyy osoitteesta:

<https://www.evira.fi/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/elaimet/elaintautitutkimus/>

Jos halutaan, että eläimelle tehdään lisäksi jokin muu kuin scrapie -tutkimus, on tarvittava näytemateriaali selvitettävä etukäteen ja tutkimuspyyntö eriteltävä erillisellä lähetteellä. Jokaisesta tehtävästä muusta tutkimuksesta peritään Eviran hinnaston mukainen maksu.

5 Näytteiden lähetys

Näytteen pilaantumisvaaran vuoksi näyte tulisi lähettää arkipäivänä maanantaista torstaihin.

Kokonaiset pääs lähetetään joko Eviran Helsingin tai Oulun aluetoimipaikkaan obduktiosalille. Ennen pääs lähettämistä tulee lähettäjän ottaa asiasta yhteyttä kyseiseen Eviran toimipaikkaan. **Pääs kannattaa lähettää Matkahuollon kautta ja rahtikirjaan merkitään, että vastaanottaja maksaa rahtimaksun.**

Evira Helsinki

Linja-autorahdi: Evira Helsinki, Matkahuolto Helsinki

Helsingin obduktiosalin näytteiden vastaanotto ma-pe kello 8.00–16.15, puh. 029 530 4552.

Evira Oulu

Tuonti: Evira Oulu, Elektroniikkatie 5, 90590 Oulu

Linja-autorahdi: Evira Oulu, Matkahuolto Oulu

Oulun obduktiosalin näytteiden vastaanotto ma-pe kello 8.00–16.15, puh. 029 530 4924.

6 Sivutuotteet

Raatokeräilyalueen ulkopuolella sijaitsevalla ns. syrjäisellä alueella hautaaminen on edelleen sallittua. Hautaamisesta annetut ohjeet löytyvät osoitteesta:

<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/kuolleet-elaimet/hautaaminen/>.

Lampaiden ja vuohien raatojen käyttö haaskaruokinnassa on kiellettyä.

Eläinten terveys ja hyvinvointi

Scrapie – näytteiden lähettäminen kuolleista ja lopetetuista lampaista ja vuohista raatokeräilyalueen ulkopuolelta, ohje eläintenpitäjille

7 Tutkimustuloksen valmistuminen

Tutkimusvastaukset toimitetaan postissa n. kuukauden sisällä näytteen lähettämisestä.

Jos pikatesti viittaa tai varmistettu tutkimustulos osoittaa lampaan tai vuohen sairastaneen scrapieta, toimitaan eläintautilainsäädännön edellyttämällä tavalla. Kunnaneläinlääkäri tai läänineläinlääkäri antaa tällöin erikseen ohjeet toimenpiteistä.

8 Tutkimustulosten säilyttäminen ja näytteenoton valvonta

Eläintenpitäjän on säilytettävä tutkimusvastaus vähintään kolme vuotta ja esitettävä todistus pyydettyä valvovalle viranomaiselle. Scrapie -näytteenoton toteutumista tiloilla valvotaan laboratoriosta saatujen ilmoitusten perusteella.

9 Kustannukset

Scrapie – epäilyn tai - näytteenoton vuoksi tilalle tehtävä kunnaneläinlääkäriin käynti on eläintenpitäjälle maksuton.

Eläintenpitäjä voi halutessaan pyytää muuta eläinlääkäriä kuin kunnaneläinlääkäriä auttamaan näytteen ottamisessa ja lähettämisessä, mutta tällöin valtio ei korvaa kustannuksia eläinlääkäriin työstä tai käynnistä.

Näytteiden tutkimus ja lähettäminen on eläintenpitäjälle maksutonta.

10 Lisätietoja

Lisätietoa näytteenotosta: <https://www.evira.fi/elaimet/elainten-terveys-ja-elaintaudit/naytteenotto--ja-lahetysohjeet/lammas-ja-vuohi/scrapie/>

Scrapie -tutkimukset:

Erikoistutkija Sirkka-Liisa Korpenfelt, p. 050 351 0308, sirkka-liisa.korpenfelt@evira.fi

Scrapie -seuranta:

Ylitarkastaja Miia Kauremaa, p. 0400 318 510, miia.kauremaa@evira.fi

Sivutuotteet ja hautaaminen:

Ylitarkastaja Taina Heimonen-Kauppi, p. 040 489 3351, taina.heimonen-kauppi@evira.fi

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia lainsäädännöstä että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Eviran näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.